

Nr 3

Av herr **Sjöholm**, om stadgande i grundlag beträffande medlemskap i politiskt parti och religiöst samfund.

Det ordas i våra dagar åtskilligt om skilda former av demokrati: representativ demokrati, när demokrati, distansdemokrati. Det är i och för sig tillfredsställande att demokratibegreppet penetreras och ställes under debatt — därigenom borde demokratin kunna både vidgas och fördjupas. Faran är emellertid att man vid sysslandet med dessa begreppsbestämningar, med fastläggandet av demokratins former och verkningsmedel, åtminstone temporärt förlorar ur sikte det som dock är och måste vara syftet med och målet för alla bemödanden och alla åtgärder för demokratins stärkande: den enskilde medborgarens helt suveräna frihet och rätt att utan tvång och utan samhälleliga dekret träffa avgöranden i frågor av livsåskådningskaraktär, däri inbegripna sådana av politiskt slag, och att fullständigt egenmäktigt avgöra om och hur skilda meningsriktningar i dessa hänseenden bör av henne eller honom främjas och stödjas. Dess värre finns exempel att anföras som klart utvisar att den till sitt yttre välansade demokratin i vårt land döljer inre brister, som antingen helt negligeras eller sopas undan med några väl-svarvade fraser under demokratins täckmantel.

Det torde icke med utsikt till framgång kunna bestridas att det utgör ett brott mot demokratins grundläggande principer — och mot de mänskliga rättigheterna sådana de formulerats i Förenta nationernas artikel 20 — att en individ kan utan att önska det måhända mot sin egen vilja anslutas till politiskt parti eller till religiöst samfund. Demokratin känner endast en form för sådan anslutning: det personliga i obeskuren frihet träffade beslutet härom. Den existerande möjligheten till utträde i viss form gör icke systemet demokratiskt acceptabelt. Ett övergrepp suddas inte bort endast genom att inte vara helt diktatoriskt oåterkalleligt; det måste kategoriskt hållas på avstånd. Sålunda är och förblir det i ett demokratiskt land en skamfläck att vidmakthålla den politiska kollektivanslutningen till socialdemokratiska partiet och den religiösa tvångsstyrningen till statskyrkan. Lika demokratiskt väsensfrämmande är givetvis den tvångsvisa uttaxeringen av medel till politisk propaganda från medborgare som kämpar för uppfattningar stridande mot denna propagandas innehåll. Om man säger — och det göres naturligtvis icke utan rätt — att väl fungerande partier är ett styrkebälte för demokratin, rättfärdigar detta förvisso icke att man för att

förverkliga detta förgår sig mot det demokratiska system man är ute för att slå vakt om. Den jesuitiska tesen om att ändamålet helgar medlen inne- sluter många möjligheter till självbedrägeri. Det statliga och det kommunala partistödet är skrämmande exempel härpå. Ändamålet helgar inte medlen — inte ens skattemedlen.

En demokratis grundlag bör inte sakna en klart utformad garanti för den enskilde medborgarens oinskränkta rätt att i personlig suveränitet avgöra vilka intressesammanslutningar hon eller han vill tillhöra och önskar på det ena eller andra sättet stödja. Den svenska demokratin har icke omgärdat den enskildes frihet med denna garantiutfästelse. Detta måste nu ske.

Med åberopande av vad jag ovan anført hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta att uppdraga åt grundlagbe- redningen att framlägga förslag till stadgande, varav fram- går att beslut om anslutning till politiskt parti och religiöst samfund samt om varje form av stöd till sådana samman- slutningar, vilket icke avser bestridande av kostnader för författningensliga funktioner, icke må träffas av någon an- nan än den person det angår.

Stockholm den 10 januari 1970

Sten Sjöholm (fp)
